

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsaciga mesca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XV.

V Ljubljani 1. prosenca 1862.

List 1.

Za novo leto.

(Po pesmarici pri Majerji p. 33.)

Ze zarja celi svet zlati,
Na nebu solnce rumeni;
Ze novo leto se rodi.
Sladko zapeti nam veli:
Marija je rodila Jezusa.

Marija terga lilije,
Ovenčati devic glave;
Pa ni nobena lilija,
Je le nebeška zarja.
Marija je rodila Jezusa.

Zahvali, o kristjan! Bogá
Za vse dari 'z cel'ga sercá;
Rešiti tebe od pekla
Dals Jezus se obrezat' da.
Marija je rodila Jezusa!

Marija terga nageljne,
Ovenčati mladence vse;
To niso noben' nagelji,
So le nebeški angelji.
Marija je rodila Jezusa!

Za novo leto vošim vam
Marijo s svetim Jožefam;
Bog daj nam dosti let živet',
Enkrat pa v gnadi Božji vmret'.
Marija je rodila Jezusa!

Marija terga majeron,
To je Mariin zlati tron;
Vam ženam ga darvala bo,
Peljala vas v sveto nebo.
Marija je rodila Jezusa!

Marija spleta venec zlat
Za novo leto nam ga dat';
To ni nobeden venec zlat,
To je le Jezus dušni svat.
Marija je rodila Jezusa!

Marija terga rožmarin,
To Jezus je Mariin Sin;
Možem za novo leto da
Ga 'z svojga čistiga serca.
Marija je rodila Jezusa!

Jezus, Marija, Jožef svet'
Je tega venca zlahtni cvet,
Za novo leto vam darvan,
Ko bil je Jezus obrezan.
Marija je rodila Jezusa!

J. V.

Katoliško duhovstvo in narodnost.

Beseda, ki jo je govoril v. č. g. Fr. Kosar, špirtval, v Marburški slovenski čitavnici pri shodu 8. grudna 1861.

Moj častiti predgovornik je dnes teden rekel, da vsak človek naj rajši govori od svojega poslovanja ali dela. Da je to gotova resnica, vsi občutimo in tudi jaz se hočem dnes temu pravilu vdati. Moj poklic, kakor duhovnega voditelja bogoslovcev tirja od mene, mladim duhovnom take načele ali vodila v serce vcepiti, po katerih bi se zamogli ves čas svojega življenja varno v vsih zadevah svojega poklica ravnati, ne da bi kje zoper njegov namen zagrešili, velikoveč v vsih zadevah se mu bližali. In ker je zmed naj tehtniših zadév, ki jih je sedanjí čas med Slovenci na den spravil, gotovo narodnost ali oživiljanje naroda našega v narodnem zmislu ali pomenu, mora tudi za mene zmed nar imenitniših skerbi biti, ktere pravila naj bi se dale mladim duhovnikom zastran njih vedenja do narodnosti kakor zvezde voditeljice na daljni in nevarni poti njih dušnega pastirovanja. Zakaj, ako razne časnike beremo, zares tako čudne in med seboj si nasprotne reči zastran narodnosti od katoliških du-

hovnov tirjajo, da jim, ako bi tudi hotli, zadostiti nikakor ne moremo, temuč da se vidimo primorani, sami si veljavnih pravil iskati. V tem namreč, ko se večí del vsi časniki grozovito nad katoliškim duhovstvom na Laškem togotijo in ga pogubljujejo, ker se ondodnemu narodnemu gibanju vdati in ga podpirati noče, akoravno vsak vé, da je ono narodno gibanje na Laškem vse meje vesti in pravice poderlo; ravno tako ali še bolj se serdito nad katoliškim duhovstvom v avstrijskih slovanskih deželah hudujejo in ga pogubljujejo zato, ker se je gibanju slovanske narodnosti vdalo in jo podpira, akoravno slovanska narodnost na Avstrijskem še nikjer mej pravice ni preskočila. Iz te le nekoliko omenjene različenosti virov in napadanja slovanske narodnosti na Avstrijskem in laške na Laškem je jasno ko beli den, da ako je na Laškem greh za duhovstvo, ustavljati se narodnemu duhu, za duhovstvo na Slovenskem, postavim, ne more čednost biti, se ustavljat ravno temu narodnemu duhu, in ako je na Laškem za duhovstvo čednost in dolžnost, narodnost podpirati, za duhovstvo na Slovenskem ne more greh in sramota biti, narodnost podpirati. Ker se v tej vertoglavni logiki večine časnikov pravi tir za katoliško duhovstvo v zadevi narodnosti ne more najti, je treba, da po drugi poti odgovora išemo na vprašanje: Kako naj se obnaša katoliško duhovstvo nasproti gibanju narodne zavednosti?

1. Narpoprej se vprašamo: Ali se sme morebiti katoliško duhovstvo proti oživiljanju in napredovanju narodne zavednosti zgolj terpivno (pasivno) deržati? odgovorimo: Nikakor ne.

Kaj je narodnost? Ako nekteri narodnost le kar v jezik stavijo, kar se tako pogosto godi, zajdejo v silno nevarnost, na škodljive stranske poti zabresti, posebno kar zadeva politiko in vero, ker ima narod še više bisere varovati, kakor jezik svoj. Zakaj utegne se zgoditi in je tudi res tako, da se mora ta ali uni narod zavolj svoje geografske lege ali zavolj svojega malega števila z drugimi narodi v deržavljansko zavezo podati, da si zunanji mir zagotovi, in v zavetji miru svoje dušno in telesno blagostanje razvijati zamore. Ta silovita potreba je zložila Avstrijo, to veliko deržavljansko zavezo več raznih narodov in je nar močnejši steber obstoja njenega, zakaj kakor je slavni Jelačić rekel, ako bi Avstrije še ne bilo, Slovani bi bili prisiljeni, jo vstanoviti. Tisti, ki narodnost edino v jezik stavijo, pa vse te viši in tehtniši vzroke zavez raznih narodov prezirajo in bi bili vsako uro pripravljeni, vse te zaveze razdreti edino zavolj brambe in viši omike je-

zika svojega, ne pomisli, na kakošne pogubljive poti da s takim početjem svoj narod tirajo. Narodnost obsega tedaj veliko več, kakor jezik sam. Preslavni časnik „Historisch politische Blätter“, kateremu, kar zedinjeno modroslovno zgodovinsko in politično učnost zadeva, enakega ne vem, omejuje ali definira narodnost takole: Narodnost v objektivnem pomenu je splošni obstoj naroda, v subjektivnem pomenu pa, zavednost od njega, to je, naj serčniše prepričanje vsih posameznih udov naroda s to mislijo in tem čutilom, da se k tej tako obravnani celoti s kervjo in življenjem, z dobičkom in z dolžnostjo štejejo. (Band XXVI. S. 611.) Obojnemu zdaj te besede v posameznem na narodnost slovensko. Narodnost slovenska nas pred vsim uči, da smo vsi otroci ene matere, ktere kri po žilah vsih Slovencev teče, da smo tedaj z vezmi kervne zlahte navezani na narod svoj, ktera vez, ker je npravna, je tudi božja, in tedaj njo spoštovati naša dolžnost, tako da človek, ki svoj narod zataja, se punta zoper božjo previdnost in čiste vesti pred Bogom nima in je imeti ne more. Narodnost nas uči, da smo v naročji naroda svojega prejeli življenje, in da nam je narod varoval življenje, in nam kaže dolžnost, da moramo tudi pripravljeni biti, kri in življenje dati za domovino, za brate svoje. — Narodnost nas uči, da se ves narod za nas trudi, nam pridobiti, pomnožiti, zverševati in ohraniti zaklade duhovne omike in telesnega blagostanja, in nam kaže dolžnost, da smo tudi mi posamezniki zavezani, berzdati sebičnost svoje popačene nature, in jo podvreči občenemu blagru, ter svoje dušne in telesne moči položiti na oltar svoje domovine, da ji pomagamo k dostojni stopnji duhovne omike in materialnega blagostanja. Brez zatajevanja samega sebe se ne da misliti narodnost. Narodnost nas uči, da zlati pas, kateri serca vsih rojakov veže, je pa jezik materinski, v katerim si med seboj naznanjamo občutlje prijateljstva in ljubezni, žalost in veselje, potrebe, bojezni in nade, krepimo v sebi svete čednosti in si priobčujemo zaklade uma in serca; zato nam pa tudi nalaga dolžnost, jezik narodni pred vsimi drugimi jeziki spoštovati in ljubiti in si ga skerbno varovati, kakor punčico svojega očesa. Po tem takem narodnost nič drugega ni, kakor vzajemnost pravic in dolžnost, dobrot in darov posameznih. Od pravic in dolžnost, od dobrot in darov pa govoriti brez vere, kar vsak več, je prazno in neumno. Zakaj kdo bo zatajeval samega sebe, kdo bo spolnoval dolžnosti tudi takrat, kadar so sebičnosti težavne ali celo v kvar, in pa stanovitno — do smerti, ako ga k temu ne žene vera, ktera mu kaže vsevednega Vladaarja sveta, kdaj pravičnega Sodnika našega, ki nas bo sodil po naših dolžnostih in potem odmeril večno srečo, ali pa nesrečo? Narodnost obsega tedaj tudi vero narodovo; narodnost se ne da in se ne sme ločiti dati od vere, vera je edina dostojna podlaga narodnosti; z vero stoji in pade narodnost. Ker je pa, kakor en sam Kristus, tudi le ena edina vera prava, in sicer, kakor mi verujemo, naša katoliška vera, je tudi katoliška vera naj terdnjši podlaga narodnosti in njenih dolžnost. Ker je tedaj sv. katoliška vera v razumku narodnosti poglavitni značaj, ljubi tudi pravi rodoljub čez vse sv. katoliško vero, si prizadeva pred vsim drugim, da katoliški živelj globeke korenine poganja in čerstvo cvete v narodu, skerbno odvrča vse, karkoli bi zamoglo žaliti in slabiti verno zavest v narodu; in ni in ne more nikdar pravi rodoljub biti, kateremu edino

zveličanska vera naroda svojega ni čez vse pri sercu.

Toliko govorjenja je bilo potreba, da zamoremo zdaj temelito odgovoriti, da katoliško duhovstvo proti narodnosti se nikakor zgolj gledavno ali pasivno obnašati ne sme, in sicer:

1. Narodnost je življenje naroda; in s poginom narodnosti pogine narod sam. Zgled so nam stari Rimljani in Gerki. Narod, ki svojo narodnost zaničuje, zaverže in izda, stori tedaj nad seboj greh samomor, kakorsnega zločinstva se nar manj katoliški duhoven vdeležiti sme. Duhoven tedaj, ki mu narodnost v imenovanem pomenu nikakor ni mar, je izdajavec svojega poklica in naroda.

2. Narodnost, ki ji svetilnica sv. vere manjka, ne more sama iz sebe najti prave poti, po kateri bi narod peljala k duhovnemu in materialnemu blagostanju, ker nima zadostnega poročstva za spolnivanje dolžnost, ki jih narodu nalaga. Greši tedaj duhoven zoper narod svoj, ako luči sv. vere v narodno razvijanje ne nese.

3. Narodnost brez vere se vsikdar izverže, zbudi vse nar hujše strasti, napuh, zavid in serd; v lastni slepi preceitvi žene narod v nevarne politične poskušbe, ošabno terga vse vezi ljubezni in prava do drugih narodov, ter kervoločni risi enaka, preganja, napada, in davi sosednje ljudstva. Živo ogledalo te resnice nam je narodnost laška, ktera stezo vere zapustivši je postala grozovita pošast med evropskimi narodi. Ali ni jasnejši od solnca, da greši katoliško duhovstvo zoper svoj poklic, ako si ne prizadeva, še o pravi uri se narodnosti polastiti in jo skoz in skoz s kvasom sv. vere prešiniti, da na to pogubljivo pot ne zajde? Narodnost, ako ni keršanska, je paganska, ako ni za vero, je zoper vero, ako je ne brani, jo preganja. Živ razgled tega nam daje narodnost sardinska in narodnost neapolitanska.

Pa še več; zamoremo se v poterjenje teh resnic opreti na zgled in besede Zveličarja samega. Lepo je cvetela narodnost judovska, dokler je živo vero, ktere jedro je bilo pričakovanje Odrešenika, za svoj bistevni del spoznala. Ali začela je pešati živa vera in zastoj si prizadevajo preroki jo buditi. Judom narodnost ni bila nič drugega več, kakor časna čast in slava, bogastvo nezmerno in bedasta sanjarija po kraljevanji čez vse narode. Pričakovali so res Odrešenika, pa le takega, ki bi jim te njih ošabne sanjarije spolnil, — za kaj drugo jim mar ni bilo. Ali s pravo vero vred je pešala tudi smertno ranjena narodnost, in z njo tudi moč narodova. Narod judovski se zgrezne pod jarem paganskih Rimljanov. Odrešenik pride. Ker je Judom pred vsim obljubljen, želi tudi pred vsim preroditi zverženo narodnost Judov v duhu keršanske vere. Tako ljubi svoj narod, da še mej njegovih ne zapusti, ter pravi: „Nisim poslan, kakor le k zgubljenim ovcam Izraelove hiše.“ (Mat. 25, 24.) Ako bi bila judovska narodnost v svoj zapopadek sprejela vero Kristusovo, nikdar bi ne bila našla tako strašnega konca. Ali ker je oslepljena vsa in ošabna grešno od sebe pahnila Odrešenika in njegovo vero, se je neki dan Kristus Jeruzalemu približal in ko „je mesto ugledal, se je zjokal nad njim, rekoč: Da bi bilo spoznalo tudi ti, in zlasti ta svoj den, kar je v tvoj mir! Zdaj pa je skrito pred tvojimi očmi. Ker prišli bodo dnevi nad te, in tvoji sovražniki te bodo obdali z zasipom, in te bodo oblegli in stiskali od vsih strani; in bodo v tla pomandrali tebe in tvoje otroke v tebi, in ne

bodo pustili v tebi kamna na kamnu, zato ker nisi spoznalo časa svojega obiskovanja. (Luk. 19, 41—44.) Razločno tukaj uči Kristus, da bi judovska narodnost ne bila padla, ako bi bila sprejela njegovo vero, in da vse strašne šibe, ki so po vsmertnji Mesijevem pa do končnega zaverženja zadela narod, so le edino zato čez njega prišle, ker v svojo narodno zavest ni hotel sprejeti edino — pa tudi vesoljno zveličanske kersanske vere. „Zato ker nisi spoznalo časa svojega obiskovanja.“ Politiški pogin judovskega ljudstva je tedaj izvirjal iz zverženja njih narodnosti, — zverženje narodnosti pa iz zaverženja vere. Ta prikazen se je ponavljala pozneje pri poginu vsih drugih iztočnih kersanskih narodov. Vselej se je narodnost nar poprej sovražno ustavila zoper katoliško vero, od vere ločena pa oslabela in temnela, v tej temi se dalje huje zamotavala v politiške in državljanske zmote, dokler si ni poslednjič sama noža pogubnega v lastno serce zasedla. Polomesec je orjaško stopal od dežele do dežele, kosil pred seboj, kakor kosa kosi travo, ljudstva kersanske, in narod za narodom je zginjal brez sledi s prozora zgodovinskega.

Vse to tedaj jasno kaže, da kakor Zveličar naš ni vnemaren bil do narodnosti svoje, tudi noben katolišk duhoven do narodnosti svoje vnemaren biti ne sme, ako si noče pred sodnim stolom zgodovine, lastne vesti in večnega Boga odgovora nakladati za vse zle, ki jih bo narodnost porodila, ločena od vere. (Konec nasled.)

Kako matere, rednice, pesterne otroke jezicati učijo.

Mati. Tonče! ti se zmiraj potepaš, nikoli nisi domá. Tonče. Mama, zmiraj že ne, — danes še nisim bil nič zunaj, včeraj tudi le dvakrat.

M. Tonče, ti zmiraj jezikaš, nikoli nisi tih.

T. Mama, zmiraj že ne; velikrat sim zunaj, takrat se nič ne jezikaš; tudi kadar sim v hiši, se zmiraj ne jezikaš, le včas.

M. Tonče, nikoli nimaš nič pospravljeniga, suknjo najdem vselej na tleh ali pa na klop zagnano.

T. Mama, na tleh že ne, na tleh pa že ne, to ni res.

M. Tonče, ti se prav nič ne učiš, ti nikoli nič ne znaš.

T. Mama, včas se že učim, sej lani sim bil šolo izdelal.

M. Tonče, že osem let mi zmiraj nagajaš, nikoli nimam pred teboj miru.

T. Mama, osem let že ne, sej bom še le o svetim Antonu osem let star.

Vprašanje. Kaj je tukaj napačniga?

To je napačno, de mati po ženski natori vsako reč presili in tako otroku zmiraj priložnost daje, izgovor najti, se odgovarjati, izgovarjati in jezicati. Pri otroku se mora govoriti vselej določno, popolnoma po resnici, brez nar manjši prisiljave, potem pa nikoli ne terpeti, de bi otrok jezikal. Otročji odgovor sme na pr. biti: „Mati, pa ne bom več tako; bom pa bogal; ne bodite hudi, sej se bom poboljšal,“ ali kaj enaciga, družiga pa nič ne, — nikoli nič hudiga, termastiga, svojeglavniga.

Ali nič, ali kaj izdatniga! *

(Dalje.)

1. Naj naravnejši pomoček za odpravo pohujšljivih derhalskih plesov bi bil ta, de bi

* Ker ni bilo moč, tega spisa v starim letu dokončati, opomnimo, de poprejšnje ima samo zase doveršen pomen, ko obravnava

starši svojih sinov in hčeri nikakor in po nobeni ceni ne pušali na ples. Starši, spolnujte le vi to svojo sveto dolžnost, in tista pogubljiva razvada poplesovanja, ki vam že odrasene otroke vse popači in poškodva na duši in na telesi, je na hip in za vselej odpravljena. Blagor staršem, ki tako ravna po svoji dolžnosti, pa tudi še toliko premorejo čez svoje otroke, de že sama njih beseda zadostuje, jih berzdati in odverniti od vsake nepristojnosti! Blagor pa tudi otrokam, ki imajo še toliko pokorsine in spoštovanja do staršev! — Tode, koliko najdemo še današnji dan — med sedanjim spačnim svetom — teh presrečnih staršev in otrok? Ali ne pričuje prežalostna vsakdanja skušnja, de — posebno v nižjih stanéh med prostim ljudstvom — starši dostikrat že ne morejo celo nič več zaukazati in ničesar več ubraniti svojim odraslim otrokam? Ali ni slišati in viditi vsak dan, de jim otroci na njih svarjenje in opominovanje še nesposlivo odlajavajo, jih zmerjajo, preklinjajo in — Bog tako ne! — marsikje še tepó? — Se vé pa, de té tolike krivice in sramote so si dostikrat starši sami krivi, ker svojih otrok niso strahovali in pokorsine učili že od mladih nog. Dokler je mladika še šibka, jo lahko nagneš in pregnesh, kakor in kamor koli le hočeš; al kadar odrase v močno deblo, ga ne gane več tudi noben vihar. Ravno tako je z odrejo otrok. Treba jih je krotiti in berzdati že v njih otročjih letih; pozneje pri že odraslih bi bilo že vse prepozno, vse zastoj. Starši, kateri svoje otroke že od njih perve mladosti oistro derže le na to, kar je prav in spodobno, kateri jim ne sprejedujejo nobene napčenosti in se jim tudi šiba ne smili, kadar je je treba; si ohranijo svoje otroke pokorne in spoštljive tudi za svoje pozneje leta: nasproti pa tisti premehki in slepi starši, ki svojim otrokam vse dovolijo, kar si ti le zmislijo in hočejo, in jim pregledujejo in prizanašajo vse napčenosti, s tim sami podpirajo njih samovoljnost in termo, de jim otroci že odrasli njih slepo prizanašljivo povračajo z nepokorsino, zaničevanjem, sovraštvam in marsikteri še s — palico. Takim nesrečnim staršem ni več pomagati zoper njih spačene otroke, in Bog jih s to nepokorsino in nesposljljivostjo njih otrok le pokori za njih poprejšnje napčno izrejevanje. Ker taki starši celó nič več ne premorejo zoper svoje razuzdane otroke, je očitno, de jih tudi ne morejo zadrževati od pohujšljivih plesov. Treba je tedaj družih zdatnejih ovér za ubran in odpravo te nesrečne razvade. In taki zdatni pomočki se, hvala Bogu! še najdejo; treba je le resne volje in združene moči, de se prav rabijo. Pomagal bi gotovo sledeči:

2. Odvzemite mladini priložnost za ples, to je, ne dajajte ji godcov in kerčmarjev; brez muzike in vina ni plesa. — Ugovarjali mi bote: Kako ji bomo ubranili godce in kerčmarje, saj tém mi nimamo nič ukazovati! — Jest pa rečem: Ako nimate vi té oblasti, jo ima pa gosposka; oglasite se tedaj le pri gosposki, in prosite jo, de naj ne daje dovoljenja za fantovske ples: pa je ustavljena in odpravljena ta kuga tolikeriga pohujšanja, ta izvirik neštevitnih zlegov. Brez gosposkiniga dovoljenja se ne bo nihče prederznil napravljati plesa; ko bi se pa tudi kdo tega le prederznil, mu bo gosposka že stopila na perste, in vedila bo tako prederznost pokoriti z zaporam ali pa z globo (kaznijo v dnarjih), in če bi še to ne pomagalo, tudi z belo suknjo (vojaško) za nagajive plesce; — za godce in kerčmarje pa z odvzetjem njih „patenta“ ali pravice, še dalje cigodigati in kerčmariti. — Tode za tako prošnjo pri gosposki ni zadosti, de se le kak posamin človek ž njo oglašá pri nji; gosposka bi posamnežu tudi ne verjela, ako nima sprička za to, de kar on prosi, želé tudi vsi pošteni srenjci. Tak posamnež bi tedaj pri gosposki nič ne opravil, in bi si nakopal le sovraštvo

škodljivost plesa; nadaljno pa ravno tako, ker določuje pomočke, kako bi se derhalski ples odpravil. Stavljén je bil že poprej, torej različne čerke.

Vr.

in vsakoršnih neprijetnost — saj od plescov, godcov in kerčmarjev. Naj tedaj vkup stopijo vsi tisti srenjski možje, katerim je še kaj mar za čast in varnost njih otrok in za dobro ime cele srenje, in ki jo želé obvarovati vseh pohujšanj in nesreč, ki so neločljive od fantovskih plesov. In ti možje naj si izvolijo zmed sebe nekoliko naj bolj spoštovanih, umnih in zgovornih mož, ki naj potem v imeni zbora in cele srenje gredo do gosposke, prosit omenjene prepovedi vseh fantovskih plesov, in da naj se ta prepoved dá očitno oklicati po vradnjijskim hlapeci. Take združene prošnje v imeni vseh poštenih ljudi srenje modra gosposka gotovo ne bo prezirala ali odbijala. Od mož izvoljenih za to častivno poslanstvo se je pa tudi nadjati, da se ne bo nobeden umikal ti časti z izgovarjanjem, da s to potjo za srenjo bi tratil čas za svoje domače opravke, in za srenjske zadeve trosil denar iz svoje mošnje; ali pa še celo s tem, da se boji nagajanja od „póbov“, katerim se s takim poslanstvom ples ovéra. — Možém se „pobov“ ni nikdar bati, — prvič že zato ne, ker možjé, če so zares možjé, ne bodo svojih zbornih pomenkov in sklepov razklepetavali, da bi jih tako tudi „pobje“ zvedili in potem nagajali, ampak ohranili jih bodo vsak za-se za svoje zborne skrivnosti; drugič tudi zato ne, ker nobeden teh poslancov ne popotva čisto sam do gosposke, temuč vselej po več njih skupej; posebno pa še zato ne, ker „pobje“ dobro vedó, da za tako prederznost, ko bi zaupnim srenjskim možem nagajali, ali jih še celo na poslanskih potih nadlegovali, bi jih zato gotovo pokoril dolg zapor z ostrim postam in palico, ali pa še celo bela suknja. Kar pa zadeva zamudo domačih opravil in stroške za pot do gosposke, mislim, da med odobrnimi zaupniki ne bo nobeniga, ki bi tega častivniga poslanstva za blagor srenje ne sprejel toliko rajši, ker se mu stroški za to pot lahko povernejo iz srenjske dnarnice, in ker z zamudo eniga ali k večjemu dveh dni za domače opravila vender ni toliko zamujeniga, da bi tega pridin gospodar ne mogel nikakor več nadomestiti. — Sicer pa, ko bi odobrnim možem le še bilo težavno, v ti zadevi osebno hoditi do gosposke, je še drug in prostéji pomočnik, namen taciga poslanstva doseči tudi brez poslanstva in vseh omenjenih pomislikov in zadržkov; in ta naj vgodnejši in naj cenejši pomočnik je: poslati do gosposke po srenjskim posli pisano prošnjo za odpravo vseh fantovskih plesov. To je zdaj, od kar je za naše cesarstvo izrečena po cesarjevi besedi enakopravnost vseh narodnih jezikov, toliko laži, ker srenjski možjé to svojo prošnjo lahko spišejo in vložé v svoji domači slovenski besedi, in jim za to ni treba še le daljno iskati in drago plačevati nezanesljivih najemnikov, da bi jo jim spisali v tujim nerazumljenim jeziki. Kako lepa, pa tudi častivna priložnost bi bila ta za srenjske možé, po taki prošnji v svojim domačim jeziku tudi le-temu pripomoči k obveljavi in vpeljavi v pisarnice, in si s tem zagotoviti tudi vse vradnjijske odpise v svoji domači besedi. Kako veselje! da bi vse svoje vloge do gosposke, pa tudi njene odgovore lahko zamogli sami brati — v svoji domači besedi, ne iskaje in plačevaje tujojziških pisavcov, prebiravcov in raz — lagavcov.

(Konec nasled.)

Pogovor dveh protestantov od Lutrovih nauk.

Poleg nemškiga. — Spisuje Marešič.

Osmi pogovor.

(Dalje.)

Od klicanja svetnikov v pomoč.

Bogoljub. Veruješ, Vilko, da svetniki vedo kaj od nas? Vilko. Kako hočem to verovati, sej je v svetim pismu zapisano: Abraham ne vé nič od nas, in Izrael nas ne pozná. (Izaija 63, 16.)

- B. Prijatelj! te besede spričujejo tako malo zoper klicanje svetnikov v pomoč, kakor zoper sakrament sv. kersta; Kalvin je tudi ostro govoril, da se ta tekst ne more obračati zoper klicanje svetnikov. Besede: Abraham nič ne vé od nas, in Izrael nas ne pozná, le to le pomenijo: Ker smo se od lepiga življenja in od čednosti očaka Abrahama in Izraela (Jakopa) ločili, ne bota ta očaka nas za svoje otroke spoznala, nočeta nič od nas vediti. Sej še dandanašnji pravimo: Oče noče nič od svojiga poredniga sina vediti, in ga noče poznati.
- V. Kaj nam pomaga, če tudi svetniki od nas kaj vedó? Pomagati nam vender ne morejo.
- B. Ti tako misliš; naš dragi reformator, popravljavec, drugače uči.
- V. Kako! kaj! on uči drugače in nasproti? V miniški halji je morebiti to storil, pač de. . .
- B. Ne, storil je kot prosti reformator 1519; to zamoreš brati v njegovi pridigi od pripravljanja k smrti. Glej stran 181, b—, tu začni brati.
- V. „Tako reci od zakramenta sv. altarja. Dal mi je duhoven sveto Rešnje Telo Kristusovo, ki je znamenje in obljuba občestva s Kristusom in z vsimi angeli in svetniki, da me ti ljubijo, za me skerbé, prosijo, z menoj terpé, me krepčajo, moje grehe nosijo, in pekel premagajo.“
- B. Poiši list 165, a, in beri, kar je on 1519 v nekim uku zoper svoje nasprotnike pisal.
- V. Lej vrabca! tu stoji še clo z velikimi čerkami: Od priprošnje ljubih svetnikov.
- B. Pravo! le dalje beri!
- V. „Pravim in verujem s celim kersanstvom, da naj se ljubi svetniki časté in v pomoč kličejo; zakaj kdo zamore to reči, da Bog še dandanašnji vidama pri truplih in grobih ljubih svetnikov v imenu svojih svetnikov čudežev ne dela. To pa je res, in rekel sim, da ni kersansko, da ljudje v dušnih potrebah nič bolj in nič pridniši, kakor v telesnih pri ljubih svetnikih pomoči ne išejo. — Še so nekteri tako norški, da mislijo, da imajo svetniki moč in oblast kaj taciga storiti, ko so vender le prošnjiki, in vse se le po Bogu zgodi. Tedaj naj se svetniki kličejo in časté, da se Bog po njih kliče in časti, kakor v psalmu 142. „Memento Domine, David: Spomni se, o Gospod, Davida in vse njegove krotkosti.“ Tako Mozes postavlja Abrahama, Izaka, Jakopa pred Boga, in kersanska cerkev to uči prav razložno v svojih molitvah.“
- B. — Vilko, kaj k temu porečeš? Če kersanska cerkev to uči, ni nobena druga kakor katoliša; kajti vsako dete pri katolicanih vé, da so svetniki le prošnjiki pri Bogu. Imajo tedaj le katoliki tolažo, od ktere Luter v tretjim zvezku str. 160. a, govori: „Ni kali velika, neizrečena milost, da visoko veličavstvo za me skerbí, se mi v last dá, potem, da vsi svetniki za mene prosijo, se za mene potegujejo, in zame skerbé, mi služijo in pomagajo?“ Kako zamoremo mi Luteranci moliti: Verujem v občestvo svetnikov, ko učimó, da svetniki nič ne vedó za nas! Kako zamorem s takim v zavezi biti, kteri zame ne vé?
- V. — Kako zamore to biti, da bi svetniki v nebesih od nas kaj vedili?
- B. Niso li svetniki v naročji Božjim, in ali ni Bog vsigaveden? Ne more kali Bog svetnikom tega povedati, da smo se do njih obrnili? Vender hočem z našim doktorjem Lutram spoznati, da sim premalo učen, da bi zamogel od tacih imenitnih reči govoriti. Le vprašam: Ali zamorejo ljudje na zemlji za nas Boga prositi?
- V. Zakaj ne? Sej nas sv. Pavel uči, da naj za druge prosimo in molimo.
- B. Tako! in odrečemo svetnikom v nebesih to, kar še grešnim ljudem na zemlji radi dopustimo?

- V. V sv. pismu stoji, da naj mi ljudje drugi za družiga molimo, pa ne stoji v njem, da naj svetnike kličemo.
- B. Katoliški ne verujejo, da je v svetim pismu zapovedano, da naj svetnike v pomoč kličejo, le pravijo in učé, da je dobro in koristno.
- V. Ko pa v svetim pismu ni zapopadeno, bi bilo bolj prav, da bi se to opustilo?
- B. Po tem takim misliš, da ni treba nič taciga storiti, kar ni v sv. pismu zapisano? In mi luteranci spolnujemo veliko taciga, kar ni v sv. pismu zapovedano. Posvečujemo nedeljo, desiravno sv. pismo nič ne govori, sv. pismo govori le od sabbata, ki je naša sabota. Nam tedaj ni treba hoditi v cerkev; moliti nam je zapovedano; pa pri sv. Matevžu 6, 6, se bere: Ako hočeš moliti, pojdi v svojo stanico in vrata zapri. . . . Še marsikaj taciga bi ti mogel pred oči postaviti, pa hočem še enkrat klicanje svetnikov v pomoč ti v misel vzeti, in ti brati, kar je Luter dve let pred svojo smertjo 1544 učil. Stoji v drugim delu njegovih cerkvenih pridig str. 18, a, v pridigi, ki jo je bil v praznik sv. Janeza Kerstnika izustil. Njegove besede se tako glasé: „Zdaj tedaj govóri: Kaj hočemo s svetniki početi? To ž njimi stori, kar storiš s svojim bližnjim. Kakor svojemu bližnjemu rečeš: Prosi Boga za me, tako reci: Ljubi sveti Peter, prosi za me. Ne grešiš, če jih tako kličeš.“
- V. Zdaj imam kmalo dovolj, da spoznam, da smo se od Lutroviga uka deleč ločili.
- B. Luter je tedaj malo pred svojo smertjo učil, kar katoliški še dandanašnji od klicanja svetnikov verujejo. Še ti hočem pokazati, kar je Luter 1521 pri razlagi hvalno pesmi matere božje, namreč magnifikat, pisal. Poiši v prvem zvezku, ki ga pri sebi imaš, stran 477, a. Daroval je bil to razlago knezu Joanu Frideriku vojvodu Soksonskimu. Tu začni.
- V. — „Ni zaveržljiva navada, da se v vsih cerkvah ta pesem (magnificat) vsak dan, pri večernicah in še na posebno, spodobno šego pred vsim drugim petjem poje. Mila mati božja naj mi pridobi duha, da bi zamogel tako njeno petje koristno in temelito razložiti, da bi Vaša milost in mi vsi zveličavno pamet in častito življenje iz nje vzeli, in tako v večnim življenji hvalili in peli večni magnifikat; pomози Bog! Amen.“
- B. Vzemí list 489, a, in začni na kancu druge verstice.
- V. „Zato sim rekel, Marija noče biti malikinja. Ona nič ne stori; Bog dela vse reči. Prosimo jo, da nam po njeni volji Bog da in stori, česar prosimo; tako naj vse druge svetnike v pomoč kličemo, da božje delo prav samo ostane.“
- B. Beri še sklep razlaganja str. 499, b.
- V. „Pri tem ostanimo in prosimo Boga za pravo razumnost (pesmi) magnificat, da ne sveti in govori samo, temveč gori in živi v telesu in v duši; to nam dodeli Kristus po prošnji in voli svoje ljube matere Marije; Amen.“ Ljubi Bog! to je pa vender vse katoliško!
- B. Res de, ljubi Bog! v vsim, vsim smo se od Lutra ločili. Bi mi ti zdaj zameril, če bi jest hotel se pokatoličiti?
- V. Ne zlo, pa vender imam še marsiktero ti ugovarjati.
- B. Kaj taciga?
- V. Drugo pot hočem povedati.

Ogled po Slovenskim in dopisi.

Iz Ljubljane. Sv. Štefana dan so imeli rokodelski družniki v križanski sobani preserčno veselico in božičnico, ktere so se verb prevz. deželni poglavarja in družih visokih gospodov vsaciga stanú tudi Mil. knez in škof Jernej vdeležili. Po raznih pesmih in govorih v slovenskim in nemškim jeziku so bili božični darovi razdeljeni. — Ravno ta večer je imela slovenska „Čitavnica“ pri Slonu

silo mično besedo, ktere se je čuda veliko občinstva vdeležilo. Slovenske pesmi, preizverstno igranje mojstra Lombardi-ta, čez vse pa „slovenski parlament“, smešni pogovor v mnogoterih slovenskih narečjih, so bile reči, ki so pričujoče s preveselimi čuti napolnovele. Veselica v blagim domačim duhu se res ne dá prehvaliti; samo zastran ene ali druge pesmi bi bili želeli boljši izvolitve.

Zastran prevoda Jirsikove dogmatike smo prejeli naslednji dopis:

„Častiti gospod vrednik! Prosim sledeče, ako se Vam prav zdi, v „Danici“ natisniti:

„Ker je bilo unokrat v „Danici“ povabilo, da bi se Jirsikove dogmatike kdo podstopil in jo poslovenil, torej naznanim, da sem pri volji, z novim letom tega dela se lotit in imenovano dogmatiko po hrovatskem prevodu poslovenit. *) Ako bi se pa že kateri rodoljubov tega dela po izvirnem českem spisu lotil bil, prosim, naj to berž v „Danici“ ali v „Prijetlu“ naznani, da nepotrebnega dela ne bo. — Pri volji sem, to delo Družtvu sv. Mohora v prid storiti.“

M. Vr. kaplan.

Iz Primorja. Našo vodoželjno kronovino obiskuje ravno zdaj slavno znani francoski zdenčar, duhovnik Richard (Rišar), in sicer na povabljenje Njih c. k. visokosti nadvojvoda Ferdinanda Maksimilijana. Upamo si, da bo sem ter tje kako vodeno žilo staknil. — pa vodnjakov (štern) gotovo kopal ne bo, in tako bo v nekterih krajih vse spet pri starim ostalo, in ko suša pritisne, se bo pa le budalasto „jojmene“ krožiti čulo. „Pomagaj si sam, ti bo pomagal Bog,“ pravi stari pregovor. Zato pa naj bi umni župani pri tisti priči, ko bi se vodna žila najšla, občinam zapovedali, se brez vsiga odlašanja kopanja štern poprijeti, in pa tako za se kakor tudi za prihodnji svet blagovito delo doveršiti. —

Kakor pa omenjeni nadvojvoda za Primorje po očetovsko skerbé, prav tako so tudi nadvojvodnja Maksimilijanova, Karolina, pravi angel ubožcev miramarske okolice. Velika gospa se ne sramuje staniš ubožstva obiskovati, temuč kar je še več, z jedili, z obleko in z dnarjem siromaštvo obilno podpirati in tako nektero britko solzico utolažiti. Bog plati stoterno obema!

Iz Tersta. Izmed osemnajst mašnikov terzaške škofje, ki so bili leta 1836 tukaj posvečeni, jih še šestnajst živi, ki so z Božjo pomočjo četrto stoletje v Gospodovim vinogradu spolnili. Namenili so po blagoserčnim dovoljenji in uredbi svojiga milostiviga škofa Jereneja to veselo prigodbo tukaj s kratko duhovsko vajo in pa s pobožnim opravljam na tihem obhajati. — Ali človek obrača, Bog obrne! nenadni zadržki nastopijo in vse je moglo pri blagi želji ostati. — Zlo milo jim je to djalo, še toliko več, ker je njih serčna želja bila, po dokončanih 25 letih svojiga pastirstva skupaj iz roke svojiga sadanjiga prečastitljiviga vikšiga pastirja angelski kruh prejeti, si še enkrat prijazno v drage oči pogledati — in po tem vsak na svojim mesticu na neogiblji pozov prevamljeniga Gospoda in sodnika čakaje za zadnjo pot svoje ledje opasati. Vender pa, da bi to prigodbo saj nekoliko v hvaležnim spominu ohranili, so določili dve večni sveti maši za svojiga ranjkiga vikšiga pastirja, za svoje starše in pa za vse 1836 tukaj posvečene sobrate pri sveti Ani, to je, na terzaškem pokopališu, kjer tudi njih omenjeni pokojni prečastiti posvečevavec in pa še dva njih sobrata v Gospodu počivajo, vtemeliti, poverh-nino te zadušbine pa v neko drugo pobožno uamembo sporočiti. Milostivi škof so z dopisam 22. listopada t. l. oboje sprejeti blagovolili. Z Bogam!

Dopis iz Moravskega. — Dragi bratje! Morebiti vam ljubo **) bode, tudi o nas kaj v vaši Danici brati, ktero vselej z velikim veseljem prebiram. Vsaj smo mi

*) Mislimo, da bi pri izdelavi po vsaki ceni mogel česki izvir podlaga biti.

**) Prav ljubo in drago; prosimo večkrat kaj.

Moravci z vami Jugoslovani tiste sv. vere, in v jeziku sorodni, in ktera vez je pač močnejša, kot vera in rod? Za Slovane sploh in za nas Moravce posebnost imenitno leto 1863 se bliža, in to leto je tisočletnica naših deželnih patronov ss. Cirila in Metoda. Kakšni občutki napolnjujejo naše hvaležne serca, če pomislimo: jezero let že spoznava naš nekdanj slavni narod sveto vero, katoliško cerkev, in ji je, hvala Bogu, zvest ostal, med tem ko so naši nekdanji sosede, Bolgari, v pogubljivo razkolništvo zašli.

Prevesela tisočletna slovesnost je silo pomenljiva za naše cerkveno življenje. Dozdeva se nam, kot da bi sveta brata Ciril in Metod nas sopet hotla obiskati, in pogledati, kaj dobrega se je med nami v tih 1000 let storilo. Ali, da se Bogu smili! v teku stoletij je tudi v naši domovini sveti veri in cerkvi sovražni duh časa strašno divjal in premnogo lepih reči prave katoliške žive vere naših dedov neusmiljeno pokončal. Kaj lepo podoba bi imel kristjanski preiskovalec nekdanjih šeg, ko bi mu bilo dano viditi staro Moravijo v častitljivem kinču srednjega veka z njenimi bliščečimi cerkvami in veličanskimi opatijami. Moravija je imela mnogo moških in ženskih samostanov (kloštrov) za Benediktine, Avguštine, Premonstratenze, Cisterciarje, Kartuzane, Pavljane, Servite, Franciskane in druge rede. Pa k žalosti se je večina tih nekdanjih cerkvenih naprav nekaj po viharjih časih, se več pa po hinavskim ljudoljubju in brezbožni omiki preteklega stoletja pozgubila. Od mnogih, za vero in učenost zaslužnih samostanov nahajaj kot malo ostankov le še Rejgrad, staro Berno in Noviriš. Nar lepša cistercijska opatija je bila na Velehradu, za njeno odpravljanje se nam nar bolj milo dela. Mejni grof Vladislav jo je iz posebne pobožnosti za velehradsko okolico (nos moti loci — Velehrad — religione — pravi ustanovno pismo) okoli leta 1198 ustanovil, in stala je do 1784; ko je bila odpravljena, je štela 40 duhovnov, in 16 drugih neposvečenih mnihov (pr. dr. Wolny-ev cerkveni krajopis Moravije 1. d. 2. zv.). Ktera posebna pobožnost je blagega mejnega grofa tako ganila, da je v Velehradu opatijo ustanovil?

Velehrad (t. j. Veliki grad) je bil leta 863 ne samo poglavitno mesto veliko-moravskega kraljestva in dvorno prebivališče velikega kneza Svatopluka, temuč tudi slovanska aposteljna Ciril in Metod sta v njem bivala; tu sta navadno stanovala, tu kerstila Svatopluka in njegovo družino, kakor tudi češkega vojvoda Borzivoja. Tedaj je z vso pravico Velehrad zibel kristjanstva na Moravskem in Češkem. V Velehradu, od koder sta sveta aposteljna seme Božje besede med slovanskimi ljudstvi zaplodila, je bil tudi sv. Metod pokopan, njegov brat Ciril pa je bil že poprej v Rimu umrl. Neko besednje sporočilo pripoveduje, da so njegovo sveto truplo, ko so bili Ogri leta 907 Velehrad razdajali, pobožni duhovni v neko cerkev na Slavonko prenesli, kjer je neki še dandanašnji. Djakovaški prevz. škof Strosmajer so obljubili o ti reči pozvedovati.

Ker nas tedaj toliko svetih spominov na Velehrad veže, skazuje moravsko ljudstvo s tem svojo pobožno hvaležnost, da se rado na ta sveti kraj ozira in roma, čeravno ne manjka sovražnikov, ki mu njegovo svetišče napadajo. Procesije, včasih do 8000 romarjev, spremljane od duhovnov, prihajajo iz vsih slovanskih krajev Boga hvalit ondi, od koder nam je solnce kristjanstva posijalo. Imamo dopisov, da so bile božje poti preteklega leta prav številne. Ljudje, ki so jih vidili, z gniljivostjo pripovedujejo, kako pobožno in s solznimi očmi so romarji stopali v cerkev, poklekovali pred oltarjem sv. Cirila in Metoda in goreče k Bogu molili. Okrepcani po zaslišani besedi Božji in sprejetih zakramentih zapuščajo pobožne pesmi prepevaje sveti kraj. Leta 1863 bodo v Velehradu tisočletno slovesnost obhajali. V ta namen se bode opatijska cerkev popravila, da bode ko okinčana nevesta v obleki ženitvanski. Milih darov v ta namen v zlatu, cerkvene obleke in drugih cerkvenih reči

že pošiljajo iz Moravskega, Češkega, Avstrijskega, Ogerskega in Sedmograškega. Velike dela prizadenejo veliko stroškov. Tudi na Štajarskem je več duhovnov Moravcov. — Vsak, tudi nar manjši dar prejemlje duhovni pastir Velehradski, v. č. g. Karol Molitor, hvaležno in vse bode vestno obrnil v cerkveni prid. Za kersansko omiko moravskega ljudstva se veliko dela po razširjanji dobrih bukev. To je toliko bolj veselo, ker ravno dandanašnji je svet prenapolnjen s kužnimi knjigami. Kteremu dušnemu pastirju je neznano, da po slabih bukvah ljudje tudi na kmetih ob vero in lepo življenje pridejo? Pač marsiktera dogodba pri kervavi sodbi spričuje, da branje spačenih spisov ljudem silno veliko škoduje. Pridige in kersanski nauki v cerkvi in šoli dandanašnji ne zadostujejo več, potreba je ljudstvu pomočkov dati zoper morivni strup, ki se po zanikarnih bukvah povsod trosi. V okoli priti tej dušni kugi, ki tudi ljudem na kmetih žuga, se je ustanovila pred nekaj leti v Berni družba duhovnov; njen predsednik je slavnoznani profesor bogoslovja in slovanski pisatelj g. Franc Sussil. Ta družba verlo napreduje; osnovala je cerkveni časnik „Hlas“ (Glas), ki podaja izvrstnih spisov; vtemelila je tako imenovano dedino ss. Cirila in Metoda, ktere namen je izdajati dobre knjige in jih med ljudstvo razširjati. Vsak, ki nar manj 10 gold. plača, bode ud imenovane dedine. Zato pa dobiva vsako leto, dokler živi, nar manj dvoje lepih bukev. Ktere so enake bukv? Življenje ss. Cirila in Metoda, sv. Franciška Borgijanskega, sv. Avguština, sv. Janeza Kapistrana, popularna (poljudna ali domača) dogmatika, cerkvena povestnica, Fabela i. t. d. — Dedina šteje sedaj med ljudstvom na deželi (in med temi tudi več udov v sekovski škofiji) čez 11.000 udov, tedaj se na leto razširi nar manj 22.000 dobrih bukev. (Tudi Praška in Brikssenska škofija imate enaki družbi; bi ne mogle tudi v družih škofijah enako ustanoviti?) — Nar bolj se je prikupil koledar „Moravan“ (Moravec). Ta koledar, ki ga marljivo in izvrstno vreduje g. Nace Vurn, špiritval v otevnici zanemarjenih otrok, obsega mnogotero pobožnih, zgodovinskih, obcnokoristnih in kratkočasnih spisov, in ker ga dedina izdaja v 22.000 iztisih, je res prava hišna knjiga moravskega ljudstva. Vspešno delo imenovanega g. špiritvala, čigar ime je na Moravskem in Češkem dobro znano, se ne da prehaliti; njemu imajo Moravci mnogo zahvaliti. (Konec prihodnjič.)

Nevosila za novo leto,

kakor jih je vertinec skupaj znesel.

Vošiti k nov'mu letu stara je novica,
Slovenskim braveam komej se prilež več;
Podati nov'ga mora letas kaj Danica:
„Vošiti-ne“ bo morde nova mična reč.
Le vprite čersto torej zdaj očesa,
Nastav'te sluhoželjne sem ušesa,
Nesite dām v locanji ali koži,
Vse, kar Danica letas Vam ne voši.

1.	4.
Ne vošimo za novo leto	Ne Voš'mo grešniku vesti pokoja,
Preveč vošivcov tū al tam:	Ne brez težav in grenkih tug
Vse dobro vošijo nešteto	življenja.
Oni holj sebi, kakor Vam,	Ker njemu je po rož'cah mehka
Nar holj pa, de jim za vošilce	hoja
Podaste ljubljeno rešilce.	Nar glajši steza v brezno pogub-
	ljenja.
2.	5.
Ne vošimo prijatlov preobilno,	Ne voš'mo ljubljenim Slovincam
Ker pravih je število malo;	Le samih domoljubov zlatih,
Ko Vas obdā vihar in morje silno,	Ker brez nasprotnikov derhali
Se njih zlatō bo pokazalo.	Tud pridai bi lahko dremali.
3.	6.
Ne vošimo preveč posvetne hvale,	Ne vošimo prijatlam
Lahko takrāt si vreden hude	Predolziga življenja,
graje;	Ker starost ima rada
In ko derhali bodo slavo gualc,	Manj čednost ko terpljenja.
Se ti odpira slég že na stežaje.	

7.

Ne vošimo nikomur
Pri hiši jezikača,
S tem sladko se pogosto
Veseli v žolc obrača.

8.

Ne voš'mo nove suknje
Lenuham, postopačem;
Ne voš'mo godernjavsa
Namest' daru beračem.

9.

Ne vošimo pregrehi
In potuhi teka;
Naj resnica, čednost
Vse kremplje ji poseka.

10.

Ne vošimo nemškutarjem
Preveč peres, papirja:
Čekali čez Slovence
Bi le še več hudirja.

11.

Ne vošimo žganjarjem
Ne sadja, ne krompirja,
Ker žgô iz njega strup za
Hlapca in pastirja.

12.

Ne voš'mo dašmanu keršanstva
Prečislane svobode;
Ker z njo le v ketine tianstva
Poštene deval bude.

13.

Ne vošimo tatovam,
Morivcam 'z ječ rešenja;
Potem si svēsti nismo
Življenja, premoženja.

14.

Ne vošimo ubogim
Pomoči iskati od skopuha;
Mu dal bo v serdu mnogim:
„Lenuh, pober' se!“ namest' kruha.

15.

Ne vošimo mladosti
Brezbožnih bukev, listov;
Brez tega imamo dosti
Nevernikov, sofistov.*)

16.

Ne vošimo pijancu
In zapravljevu cvenka;
Odslej naj takim greham
Za vselej k grobu klenka.

17.

Ne vošimo brezbožnim listam
Nič braveov, naročnikov,
De več bi ne pogubljevali
Nam vernih katolikov.

18.

Ne vošimo katoliškim bratom,
V pregrehah oterpnēti,
Al v grehu clo umrēti:
Če služis pa v življenju vragu,
Ne boš mu ušel na smertnim pragu.

19.

Ne voš'mo Viktor-Emanuelu
Italije veselje trona.
In tud ne svetimu Očetu
Njegoviga penziona.

20.

Ne vošimo po cerkvah
Blazin na tla in na klopi,
Ker ljudstvo že brez tega
Zadosti dremlje, spi.

21.

Ne voš'mo, de bi kraljevala
Nam slaba letina, dragina.
Če tud bi žitne kupce klala
Zavidnost želta in skomina.

22.

Ne vošimo bogatim,
De vedno bi presiti bili;
Naj skušajo tud oni,
Kako je, ko želodec cvili.

23.

Ne vošimo nobeni hiši
Ostudniga prekliaovavca,
In ne pijanca, nečist'vavca,
In ne tatâ al ponoč'vavca;
Vsi taki hiše sčasoma požgô.
Al potopijo, kakor Sodomo;
Ves blagoslov je v hiši preč,
Ko se Bogu ne služi več.

V Naumburgu na Saksonskim se je v katoliško Cerkev v novič poveril pridigar „svobodne občine“ v Turingii, po imenu Ciering.

Prusovski katoličanje so s čver-to edinostjo letas število svojih poslancev v državnim zboru pomnožili; razun 23 poljskiga jezika, ki so pač več del katoličanje, jih imajo še 58 svoje vere.

Belgijanski freimaurerji namerjajo, zbornicama postavbo nasvetovati, po kateri bi cerkveno premoženje prišlo v zgoli same državnine roke, pravi „Sonntagsbl.“

V Haagu na Holanskim v poslanski zbornici se je une dui slišala prečudna reč, de je Izraelec, namreč minister pravice, postavno nedeljsko praznovanje zoper dva kersanska poslanca branil, ki sta tišala na odpravo une postavbe. — Na svetu bo na zadnje vse mogoče.

Varšavski veliki namestnik Bialobrzeski, ki ga je bila rusovska sodnija k smerti obsodila, cesar pa na 10 let v Sibirijo pomilostil, ima že 80 let. Turk bi bil zanesljivo veči ozir imel na katoliško duhovstvo in toliko častitljivo starost, kakor pa jekleno razkolništvo. In kaj je častitljivi mož zadolžil? Njegovo zadolženje je pač poglavito v tem, pravi Salz. Kirchenbl., de je škofijo namestoval, prejden je bila njegova izvolitev od vlade poterjena, pa de je škofovsko sinoda naklonil, de naj se izrekô za zapor cerkev, ko je rusovska vojašina vanje dermastila. Nezapopadljivo je, kako se mu more opravljanje službe v krivico šteti, ko vender ves svet vé, de je general Lambert ko poglavar z njim večkrat posloval ko s škofijskim namestnikom, dokler ni bil namestnik 13. listop. vjetničen. Tudi sinoda je prazna basen; k večimu se zamore od zaupniga pogovora v Varšavi pričujočih cerkvenih častnikov govoriti, ne pa od zbora škofijskiga ali sinode.

Sv. Oče Pij IX. so v nar boljšim zdravji, in zvesto rimsko prebivavstvo vsako priložnost poiše, svojimu preljubimu naj viššimu pastirju naj priserčniši vdanost skazati. Le malo število je tacihi prekucuhov, ki se z njimi radikalni listi bahajo, de želijo smert Kristusovimu namestniku, Rim pa sardinskim roparjem izdati.

Italijanski prvi parlament (zbornica) ob nedeljah sploh praznuje; to leto pa je neomadežano spočetje zadelo ravno v nedeljo, in mogla je tudi zbornica na delo ter je imela sejo. V tem tedaj ko so številni turinski katoličanje cerkve napolnovali in se Neomadežani v prošnjo priporočevali, de bi že enkrat Bog milostno odvernili terpljenje svojiga namestnika na zemlji, so se zbrali pa „početje nove Italije,“ zoper Rim in Neapelj se posvetovat. Al Bog je pripustil, de je bila ta seja zmed vsih sedanjih nar bolj sramotivna. Zastran napolitanskih zadev ste se ministerska in nasprotna stran tako robavsala, de je predsednikov zvocec in krič komej malo poravnal to silno koderecijo. Stranka je stranki očitala, de je zadolžena nad razdjanjem napolitanskim. Prav za prav ste pa obe enako krivi in prekletstvo bo prišlo nad nji, ki ste nesrečno deželo v toliko neizrečeno nesrečo pogreznuili. (S. Kirchenbl.)

Po naznanilih poslanca Ferrari-ta v turinski zbornici so pri požigu Pontelandolfo na Napolitanskim Piemončanje take le slavne vojaške dela počenjali: Gospem s sito uhane z ušes tergali; stare žene v oginj dervili; dekleta streljali, katerim je bila ljubši smert ko osramočenje. — Za lepo reč se poganjajo liberalni časniki!

S Turina je minister bogočastja in pravice razpis razposlal zastran vedenja in ravnanja škofov. Verla „Armonia“ pa je že razglasila odgovor 15 piemonskih in lombarških škofov, kateri ministru spodobno naznanjajo, de nima nika-koršne oblasti ali pravice, katoliških škofov učiti, kako se jim je obnašati in ravnati. S tem vred mu dopovedujejo, de na zemlji nobeniga učenika ne spoznajo, razun papeža.

Cerkveni rop po deželah, ki so Viktor-Emanuelu podveržene, dobro naprédva. V Fermi so vsi muhihi preguani iz svojih hiš in celo iz mesta izpodeni. Tudi Ka-

Razgled po keršanskim svetu.

Deželni zbori vsi, z ogerskim in sedmograškim vred, se bodo mende mesca sušca sklicali.

V Meranu na Tirolskim je bilo 10. grud. obhajano začetje protestanškiga noviga pokopališa. V Bregenzi je vlada privolila protest. tempelj zidati. (Salzb. K.)

V Stokavu na Moravskim je bil 14. u. m. keršen zamurec Džuma, ki ga je vdova grofnja Jelačićeva ob svojim romanji v Jeruzalem iz sužnosti odkupila in seboj vzela. Stokav je namreč posestvo vdove Jelačićeve.

Po Nemškim se bratovšina sv. Mihela v prid sv. Očeta in rimske države še zmiraj razširja. Iz Kolina je ta bratovšina pred malo tedni poslala v Monakov 70.000 gold. za odpravo v Rim. V škofii Paderborn je že v 197 duhovnijah napravljena in je zbrala že čez 4000 tolarjev. V Monakovim se je ta bratovšina 16. u. m. vstanovila in si je izvolila v odbor: tergovca Gerdeisa predsednika, Leb-linga in Zahna, tudi svetna gospoda, denarničarja, — pridigarja dr. Lierheimer-ja pisavca, in še več sveznih gospodov. — Tudi v zlatni Pragi že imajo družbo sv. Mihela. Tode pri Slovanih je za take reči že več pomislika, ker zvonarici „Pressi“ so take prizadeve hitro zgolj pomočki za „panslavistische Agitationstendenzen;“ freimaurarske beznice bi se mnogim vse bolj prilegle.

*) Sofist je lašnjiv modrijan in bahač, ki čez vero in čes vse nergá, vse vravnáva; le svojiga spačeniga nagojenja ne.

maldulečane, Filipince, Avguštinke, Dominikane, Frančiškane, Hieronimljane v delegaciji Pezari so iz njih samostanov pregnali, v Forri v Romani so celo uboge Kapucine pretirali, mestnim prebivavcem pa, ki so se temu nasilstvu ustavljali, so vojašine v sekacijon poslali. V Florencii so bili undan pred sodbo, Frančiškan, ker je milovšino zbiral, Minorit in drugi duhoven pa, de sta razdražljivo govorila.

Na bojišu v Kastelfidardi so Piemontanecje spominek postavili piemontskim vojakom, ki so ondi pobiti; je ga pa strela močno poškodovala, ko je bil že skorej dokončan.

V „svobodnim“ Neapelju je v 10 mescih 15 konservativnih katoliških časnikov prišlo na svetlo, pa so bili vsi zaterti — ali od vlade, ali od poccstniga derhalstva.

V Montluet-u pri Lionu imajo sodnije opraviti z nekim Dumolard-am, strašno pošastjo, ki je keršnice moril. Že 17 ženskih okostij so neki izkopali blizo njegove hiše, ki so bile po nekoliko že veliko let pokopane; v hiši pa so našli skorej od vsih umorjenih obleke ali pa druge lastine, iz česar so lahko veliko pogrešenih oseb spoznali. Ta gerdu je neki po očetu iz Avstrijskiga. (Salzb. K.) — Niso pa povsod potaknjeni morivci duše za dlako boljše od one zverine in pošasti; varite se jih, keršnice!

Angleški polkovnik Hamilton, protestant, popisuje v posebnih bukvah življenje in šege severnih Amerikancov, in pravi, de zamurski sužnji ondi v protestanske tempelje ali celo hoditi ne smejo, ali morajo saj v posebnim kotu ostati. Vso hvalo pa daje Hamilton katoliškemu duhovstvu, ki ravno za sužnje posebno skerbi. On pravi: „Iz vsega sim mogel povzeti, de gorečnost katoliških duhovnov v njih službi je nar večji hvale in posnemanja vredna (höchst exemplarisch). Nikoli ne pozabijo, de nar bolj za-veržena človeška podoba je poživljavana od duše, ki je v očeh vere ravno tako draga, kakor duša visókiga papeža.“

V južnim Anam-u ali Kočincini je strašno preganjanje kristjanov. Mnogim vernikom so z razbeljenim železom na čelo vžgali; družnik malopridne vere. Dva francoska misijonarja sta ob glavo djana, 50 domačih duhovnov je marterstvo terpelo, na tavzente kristjanov je pomorjenih, mučenih, poropanih, pregnanih. Ni davno, kar je bila velika množica kristjanov poklana — ne deleč od francoskiga vojaškiga stana.

V Kini ali na Kitajskim so bile pred 25 leti le samo 4 apostolske namestnije, zdaj jih je ondi že 20 s škofi in zadostnim številom evropskih in domačih duhovnov. Spreobračanje h katoliški veri je ondi težavno, ker morajo otroci pred starši obljubo storiti, de ne bodo nikoli kristjanje. Letanji praznik sv. Rešnjiga Telesa je bila v Pekingu prvič slovesna procesija pod milim nebom, desiravno le med obzidjem. Štirje katoliški kitajski višji oficirji so nebo nosili.

Pastirji in angel božično noč.

Pastirji.

Angel.

Tovarši moji! Kaj je to!
Nebo je vse svetlo!

Duhovi se združujejo,
In zveselojejo!

Njih eden doli k nam hiti,
Svetlobe se bliži!
Nebeščana ima obraz,
Ne bodi groza nas!

O glejte ga, res angel je!
In že nam bliža se!
Serec naj nam ne trepetá,
Poslan je od Bogá!

„Pastirčiki! ne bojte se!
Le poslušajte me:

Veselite oznanujem vam,
In veselim se sam!

Veselite je za vse ljudi,
Ker Dete se rodi!
Rečnik je grešniga svetá
Sin živiga Boga.

Je revin, vender ves častit,
V plenice je povit;
In v merzlih jaslicah leži,
V samotni štalici!

Neznan je drugim vaim ljudém
Po celim Betlehem';
Spoznali ga ste prvi vi
Od Boga zvoljeni.“

Pastirji.

Oj, petja glas nebeškiga!
O, polušajmo ga!
Bogú dajati čast velí,
In zemlji mir delí!

Duhov nebeških petja glas,
Pastirji, vabi nas.

Le urno v Betlehem od tod,
Tam rojen je Gospod!

Tam, glejte, že je štalica,
Je osvetljena vsa!

Tú čudo Božje se godi,
Hitimo noter vsi!

O Dete Božje! tú ležiš!
In mraza vse medliš!
Prinesli smo darove ti,
Te molit smo prišli!

Ti si Zveličar naš zares,
Ki prideš iz nebes,
Razveseliti vboge vse,
Si zvoliš jaslice!

O sprejmi naš pastirski dar!
Ti bodi naš vladár!
Prisêžemo zvestobo ti,
Naj tvoji bomo vsi!

Partel.

Duhovske spremembe.

V goriški nadškofii so izvoljeni in poterjeni častni kanoniki naslednji vv. čč. gospodje: Jož. Tuni, mestni fajmošter pri sv. Ignacii v Gorici, Martin Juvančič, fajmošter in dekan v Ločniku, Peter Tirindelli, fajmošter in dekan v Fiumicelli, in Janez žl. Dottori, festivalni kaplan vermeljanski v Ronkih. — Č. g. Anton Sesić je postavljen začasni katehet na goriški rečnici (reakki), in č. g. Štefan Kafol uči začasno slov. kerš. nauk na normalci.

V lavantinski škofii. P. n. č. g. dr. Jakob Stepišnek, stoljni korar, je imenovan infal. stoljni dekan, č. g. dr. Jožef Ulaga pa prisednik pri zakonski sodnii. — Č. g. Lovr. Zanjker je dobil faro v Kalobji. — Prestavljeni so gg. kaplani: Juri Martinko v Žreče za namestnika, — Juri Jugovic v Vojnik, — Luka Jeriša v Zibiko, — Lovre Vošnjak na Ponkvo. — Umerl je č. g. Juri Kugler, farmešter v Žrečah.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta: „Svetimu Očetu, kteriga želijo rovarji do goliga oropati“: 5 šmarnih terdnjakov po 2 gold. st. dn. — „Filius carissimo Patri suo“ 2 gold. — Za g. Olivieri-a: M. C. 50 kr. v srebru. — G. J. M—c 2 gld.; — g. Jan. D—r 3 gld. — Za afrik. misijon: Dve dobronici 2 gld.; — G. J. F. 80 kr. — S Turjaka 1 gold. 10 kr. (Ravno od onod za katolicane na Jutru 2 gold. in za brat. sv. Detinstva 2 gold.)

Pogovorji z gg. dopisovarci.

G. O. Avg. V. na R.: Hvaležno prejeli. Zastran Nov. za č. o. Lj. B. vpraša založn., če naj jih pošilja na R., ali v T., ker ni v pismu določeno? — **G. F.:** Bomo poiskali prej ko moč. — **G. H.:** Vse prejeli; vzrok pri episu.

Popravek. V „Spominici“ do ranje. o. Ramuta v 25. listu naj se v predzadnji verstici bere „spremba“ namesti „sprememba.“

Grešniku.

Iz spanja, človek, zdram' se grešniga,
Na noge, o zgubljena ovca,
Otrca' verige kletstva večniga!
Hajd! urno, zdram' se, zadnji je ta glas;
Le hip, — in plen si vekov lovca,
Ki treči te v prepad za večni čas!

J. Ternogorski.